

Raport stiintific

privind implementarea proiectului

Utopia versus realism în politica externă românească. De la Primul Război Mondial la 1975

PN-II-ID-PCE-2011-3-1056

in perioada octombrie – decembrie 2011

Proiectul de cercetare „Utopia versus realism in politica externa românească. De la Primul Razboi Mondial la 1975” și-a propus, în prima sa etapă de cercetare, desfășurată între lunile octombrie – decembrie 2011, realizarea următoarelor obiective:

A) atribuirea sarcinilor și stabilirea subtemelor de cercetare ce revin fiecărui membru / echipe de cercetare, definirea metodologiei și a conceptelor de cercetare, precum și realizarea demersurilor pentru achiziția infrastructurii de cercetare necesare îndeplinirii în condiții optime a obiectivelor proiectului;

B) analiza și dezbateră în cadrul unor reuniuni de proiect a literaturii științifice internaționale cu privire la deja îndelungata polemică cu privire la „idealism” (sau liberalism internațional) și „realism” în relațiile internaționale;

C) analiza și dezbateră în cadrul unor reuniuni de proiect a literaturii științifice internaționale cu privire la analiza de discurs și aplicarea acestei metode în cercetări de istorie a relațiilor internaționale;

D) analiza și dezbateră în cadrul unor reuniuni de proiect a unor studii de caz cu privire la tensiunea perpetuă dintre realism și idealism în procesul de decizie dintr-un număr de state;

E) realizarea unei baze de date pe platforma Endnote creată cu ajutorul acestui proiect;

F) realizarea unor cercetări de arhivă și publicarea primelor rezultate parțiale ale proiectului.

*

A) Stabilirea subtemelor de cercetare a vizat definirea clară a sarcinilor de cercetare și etapizarea acestora în așa fel încât această organizare să permită realizarea, la parametri optimi, a obiectivelor acestui proiect.

Au fost astfel stabilite următoarele teme de cercetare:

Nr. crt.	Titlul temei in limba engleză	Titlul temei in limba română	Responsabil	Alți membri ai echipei
1.	Accomplisher idealism versus realism in Romanian foreign policy (1930-1944): actors, institutions, issues,	Idealism înfăptuitor versus realism în politica externă a României (1930-1944): actori, instituții, problematici,	Conf.dr. Silviu Miloiu, Director de proiect	Iulia Barbu – demisionată, urmează a fi înlocuită

	patterns of change	proces		
2.	Ideology as Instrument in Foreign Policy. The Case of Romania 1948-1968	Ideologia ca instrument al politicii externe. Cazul României 1948-1968	Dr. Cezar Stanciu	Alexandru Grigoriu
3.	Postwar Romanian foreign policy approaches: between realism and idealism	Abordări postbelice ale politicii externe a României: între realism și idealism	Elena Dragomir	
4.	The analyses of the Romanian envoys accredited to Scandinavian countries regarding the Nordic collective and regional security discourses during the interwar period	Analizele miniștrilor plenipotențari români acreditați în țările scandinave cu privire la discursurile de securitate colectivă și regională în perioada interbelică	Ana-Maria Despa	Conf.dr. Silviu Miloiu
5.	The Romanian foreign policy discourse of human rights and minority rights (1945-1975)	Discursul de politică externă românească cu privire la drepturile omului și la drepturile minorităților (1945-1975)	Magdalena Ionescu	
6.	Romania and the League of Nations: Romanian discourses on the collective security	România și Liga Națiunilor: discursuri românești de securitate colectivă	Daniela-Elena Nica	
7.	Idealists in a realist world? The analyses of the Romanian envoys accredited to Fascist Italy regarding the Italian foreign policy discourses (1922-1940)	Idealiști într-o lume realistă? Analizele miniștrilor plenipotențari români acreditați în Italia fascistă cu privire la discursurile italiene de politică externă (1922-1940)	Florina Sorescu	

În cadrul reuniunilor de proiect au fost discutate metodologia generală de cercetare, în consens cu cea din cadrul proiectului aprobat de UEFISCDI, precum și metodologia și conceptele specifice fiecărei teme în parte, obiectivul fiind acela de armonizare a demersurilor de cercetare și de eficientizare a activităților.

Același obiectiv de eficientizare a activităților de cercetare și diminuare a costurilor a guvernat și politica de achiziții pentru primul an de proiect, un exemplu fiind procurarea unui

cititor și scanner de microfilme care va facilita achiziția și studierea numeroaselor arhive microfilmate existente în țară și în străinătate pe tema grantului.

B) În acest sens, au fost identificate un număr de 44 de lucrări și articole abordând acest subiect, materiale care au fost supuse analizei și dezbaterii de către membrii grantului de cercetare, unele dintre acestea, generale, fiind studiate de toți membri, în vreme ce altele, speciale, au fost studiate de membri și echipe în funcție de specificul fiecărei teme de cercetare. Aceasta a permis cunoașterea aprofundată a problemelor și conceptelor cu care operează disciplina relațiilor internaționale și realizarea de conexiuni cu perspectivele ce vin dinspre istorie, istoria relațiilor internaționale, studii politice etc, grantul nostru fiind prin excelență unul interdisciplinar;

C) Au fost identificate, în acest sens, 17 lucrări care au fost studiate în aceeași manieră cum s-a menționat la punctul anterior, șapte dintre acestea fiind citite de către toți cei din echipa grantului, iar restul fiind lecturate în funcție de focusul de cercetare al fiecărui membru / fiecărei echipe de cercetare. Au fost identificate o serie de teorii și concepte foarte utile din perspectiva acestei cercetări, precum și zone de cercetare neexplorate unde membrii echipei vor trebui să aibă în vedere construirea unor argumente teoretice ca un corolar al studiilor aplicate pe care le desfășoară.

D) Au fost identificate, în acest sens, un număr de 35 de lucrări care au fost studiate în funcție de focusul de cercetare al fiecărui membru / fiecărei echipe de cercetare. Am descoperit existența în literatura științifică a unor studii de caz dedicate – din perspectiva realistă sau utopistă – politiciii externe a unor mari puteri sau a unor puteri regionale importante (S.U.A., Franța, Canada, U.R.S.S.), dar mult mai puține focalizate pe cazurile unor state comparabile cu România ca putere și influență în planul relațiilor internaționale, ceea ce face această cercetare cu atât mai importantă și relevantă în ceea ce privește îmbogățirea cunoașterii noastre în acest domeniu.

E) Identificarea și studierea acestor materiale bibliografice a făcut posibilă, în final, realizarea unei baze de date pe platforma Endnote, bază de date creată cu ajutorul acestui proiect. Baza de date cuprinde lucrările identificate prin cercetările desfășurate cu privire la punctele B, C și D, aceasta conținând în prezent referințe la un număr de 150 de lucrări și articole, o parte importantă dintre acestea (96) aflându-se deja în posesia membrilor echipei în format electronic sau imprimat, în vreme ce altele se află pe lista de achiziții pentru anul 2012. Baza de date se va îmbogăți permanent, aceasta urmând a fi, la finalul proiectului, una dintre cele mai importante pe această temă, putând fi accesată în biblioteca Centrului pentru Cercetarea Istoriei Relațiilor Internaționale și Studii Culturale „Grigore Gafencu”.

F) S-au întreprins și o serie de cercetări de arhivă și s-au făcut publice primele rezultate parțiale ale proiectului. Au fost efectuate câteva mobilități pentru cercetarea de arhivă din partea dr. Cezar Stanciu, în vreme ce conf.dr. Silviu-Marian Miloiu a prezentat o primă comunicare științifică finanțată de grant la o conferință internațională desfășurată la Universitatea din Oulu, Finlanda, în intervalul 1-2 decembrie 2011. Comunicarea se încadrează subtemei nr. 4 a grantului (analizele miniștrilor plenipotențieri români acreditați în țările scandinave cu privire la discursurile de securitate colectivă și regională în perioada interbelică) și s-a intitulat „The language conflict in inter-war Finland and its regional implications: Romanian diplomatic views”. Totodată, s-a folosit acest prilej pentru a se întreprinde cercetări la bogata Bibliotecă a Universității din Oulu pentru identificarea unor

lucrări care nu existau în bibliotecile românești, lucrări puse ulterior la dispoziție și celorlalți membri ai echipei de cercetare.

A fost depus, totodată, spre evaluare și un prim articol realizat ca urmare a cercetărilor din acest grant (Elena Dragomir, „The creation of the CMEA – A Romanian initiative”), materialul fiind deja acceptat spre publicare de către *Journal of Cold War Studies* al Harvard University. Articolul dezvăluie rațiunile, așteptările, speranțele, obiectivele României cu privire la CAER, organizație la fondarea căreia, după cum arată acest document, România a jucat un rol fundamental. Articolul prezintă, totodată, interesul României în ceea ce privește crearea unui „sistem de colaborare” care să îmbunătățească relațiile comerciale ale României cu alte „democrații populare”, în special cu acelea capabile să exporte în România echipamente și mașini industriale.

*

Toate cele afirmate mai sus probează atingerea obiectivelor stabilite pentru anul în curs, precum și implicarea membrilor echipei în activitățile de cercetare prevăzute în aceste prime trei luni, reprezentând, totodată, și o garanție a calității cercetărilor ce vor fi efectuate în anul 2012 și în anii ce vor urma. Aceste studii vor continua, în primele trei luni, să se axeze pe analiza literaturii de specialitate, urmând ca ulterior să se aibă în vedere cercetarea de arhivă, descoperirea de noi surse documentare din arhivele românești și străine, publicarea unor articole și capitole de cărți care să dezbată problematicile abordate. Deja din cercetările efectuate până în prezent au reieșit numeroase aspecte asupra cărora cercetarea fie că nu s-a aplecat cu destulă atenție, fie că nu le-a tratat defel, precum și numeroase unghiuri de abordare teoretică și aplicată a unor problematici de politică externă a României care nu au fost explorate așa cum s-ar fi cuvenit.

Director proiect,
Conf.univ.dr. Silviu-Marian Miloiu

